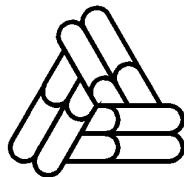

BANSKOBYSSTRICKÝ SAMOSPRAVNÝ KRAJ

**VEREJNÁ KNIŽNICA MIKULÁŠA KOVÁČA
V BANSKEJ BYSTRICI**

**ŠTATISTICKÝ PREHĽAD
O ČINNOSTI VEREJNÝCH KNIŽNÍC V OKRESOCH
BANSKÁ BYSTRICA A BREZNO
ZA ROK 2009**

Edícia: Dokumentácia

ŠTATISTICKÝ PREHLAD O ČINNOSTI VEREJNÝCH KNIŽNÍC V OKRESOCH BANSKÁ BYSTRICA A BREZNO ZA ROK 2008

ÚVOD

Postavenie a úlohy knižníc, ich zriaďovanie a poskytovanie knižnično-informačných služieb verejnosti upravuje zákon č. 183/2000 Z.z. o knižniciach.

V zmysle tohto zákona je verejnou knižnicou aj obecná a regionálna knižnica.

Verejná knižnica Mikuláša Kováča v Banskej Bystrici (ďalej VKMK) podľa § 9, ods. 5 tohto zákona a čl. 2, ods. 2 Zriaďovacej listiny VKMK z 1.4.2002 vydanéj Banskobystrickým samosprávnym krajom, plní funkciu regionálnej knižnice v územnom obvode okresov Banská Bystrica a Brezno.

VKMK ako regionálna knižnica tak v zmysle zákona najmä :

- **utvára a sprístupňuje regionálne bibliografické a faktografické databázy,**
- **odborne spracúva a sprístupňuje súbežnú regionálnu bibliografiu a plní úlohy spojené s koordináciou bibliografickej činnosti v regióne,**
- **zabezpečuje na základe zmluvných vzťahov dopĺňanie knižničných fondov obecných knižníc**
- **spracúva štatistiku o verejných knižniciach,**
- **poskytuje metodickú pomoc a poradenské služby obecným knižniciam, knižniciam iných typov a ich zriaďovateľom alebo zakladateľom,**
- **zúčastňuje sa na tvorbe, udržiavaní a sprístupňovaní súborných katalógov knižníc.**

Obecná knižnica podľa tohto zákona najmä:

- **utvára a sprístupňuje univerzálny knižničný fond,** vrátane knižničných dokumentov miestneho významu,
- **poskytuje základné knižnično-informačné služby** a spravidla aj špeciálne knižnično-informačné služby vrátane prístupu k vonkajším informačným zdrojom (sú to databázy a knižničné fondy, ktoré sa nachádzajú mimo knižnice),
- **organizuje a uskutočňuje kultúrno-vzdelávacie aktivity.**

O plnení týchto náročných úloh knižníc v zložitých ekonomických podmienkach v roku 2009 hovorí nasledovný rozbor činnosti. Vychádzal z výkazov o činnosti za rok 2009.

1. Počet obcí spolu:	72
z toho okres B.Bystrica	42
okres Brezno	30
2. Počet obyvateľov:	
a) okres Banská Bystrica	110 909
okresné sídlo	80 041
b) okres Brezno	64 196
okresné sídlo	22 023
c) spolu	175 105
3. Počet verejných knižníc spolu:	66
<u>okres B.Bystrica</u>	36 (knižnica nie je zriadená v 6 obciach: Harmanec, Kynceľová, Motyčky, Pohronský Bukovec, Špania Dolina, Donovaly)
z toho: s profes. knihovníkmi	1
s neprofes. knihovníkmi	34
regionálna knižnica	1
<u>okres Brezno</u>	30 (OÚ Podbrezová spravuje 3 knižnice - Podbrezová, Štiavnička, Lopej, obecná kniž. nie je v obci Závadka
z toho: s profes. knihovníkmi	2
s neprofes. knihovníkmi	27
mestská knižnica	1
4. Koľko knižníc bolo zrušených:	1 (Osrblie)
5. Koľko knižníc nefungovalo:	9 (- 3 oproti r. 2008, - 5 oproti r. 2007)
z toho v okrese B.Bystrica:	9 (Baláže, Dolná Mičiná, Dúbravica, Hrochoť, Môlča, Priechod, Oravce, Sebedín, Turecká)
v okrese Brezno:	0
6. Koľko knižníc obnovilo činnosť:	3 (Dolná Lehota, Drábsko, Michalová)
7. Koľko knižníc bolo odprofesionalizovaných:	0

8. Koľko knižníc bolo profesionalizovaných: 0

9. Koľko knižníc nedostalo žiadne finančné prostriedky na nákup literatúry: 18 (+ 1)
z toho fungujúcich: 9 (+ 3)

okres B.Bystrica spolu: **14 (+ 4)**
5 fungujúcich (D. Harmanec, H.Mičiná, H.Pršany, Králiky, Moštenica)
9 nefungujúcich (Baláže, D. Mičiná, Dúbravica, Hrochoť, Mólča, Priechod, Oravce, Sebedín, Turecká)

okres Brezno spolu: **4 (- 3)**
4 fungujúce (Hronec, Jarabá, Lom, Valkovňa)

10. Priestorové zmeny: 2 Hel'pa, Michalová – do lepších priestorov

11. Pre koľko knižníc sa realizuje centrálny nákup: 16 (- 2)

z toho: z okresu B.Bystrica 6
z okresu Brezno 10

12. Štatistický výkaz za rok 2008 poslali všetky knižnice

13. Zmena knihovníka: 4 (- 1)

okres B.Bystrica: 2 (Kordíky, Poniky)
okres Brezno: 2 (Drábsko, Michalová)

14. Automatizácia: bez zmeny
KIS MaSK 9 knižníc (Brusno, Medzibrod, Nemce, Riečka, Slov. Ľupča, Čierny Balog, Hel'pa, Nemecká, Valaská)
LIBRIS 2 knižnice (MsK Brezno a OcK Badín)

KNIŽNIČNÉ FONDY

Okres Banská Bystrica:

	2008	2009	porov.
Stav k 31.12.	257 827	262 421	+ 4 594
z toho odb. pre dosp.	54 803	55 714	+ 911
% z celku	21,2	21,2	=
lit. pre deti	93 949	95 632	+ 1 683
% z celku	36,4	36,4	=
počet zv. na 1 obyv.	2,3	2,3	=
počet zv. na 1 použ.	39,1	38,7	- 0,4
obrat KF	0,90	0,66	- 0,24
prírastok – kúpa	4337	4 241	- 96
- dar	1553	1 164	- 389

Okres Brezno:

	2008	2009	porov.
Stav k 31.12.	208 510	207 342	- 1 168
z toho odb. pre dosp.	42 797	42 189	- 608
% z celku	20,5	20,3	- 0,02
lit. pre deti	69 074	66 036	- 38
% z celku	33,1	31,8	- 1,3
počet zv. na 1 obyv.	3,2	3,2	=
počet zv. na 1 použ.	51,0	48,7	- 2,3
obrat KF	0,86	0,70	- 0,16
prírastok– kúpa	1 447	1 256	- 191
- dar	966	439	- 527

Oproti predchádzajúcemu roku bol v okrese B.Bystrica zaznamenaný mierny nárast počtu knižničných jednotiek, v okrese Brezno pokles.

V okrese **B. Bystrica bol pokles KF len v 4 knižniciach** (Čerín, D. Harmanec, Poniky, Selce) aj to len z dôvodu pravidelnej aktualizácie knižničného fondu. V ostatných knižniciach bol nárast KF, najväčší vo VKMK (+ 3 146), z obecných knižníc v Slovenskej Ľupči (+ 489), Vlkanovej (+ 137), Brusne (+ 100).

V okrese **Brezno klesol KF najmä z toho dôvodu, že bola zrušená knižnica v Osrblí. Okrem toho bol pokles KF len v 4 knižniciach.** Najväčší prírastok zaznamenali knižnice Čierny Balog (+ 202), Nemecká (+ 102), Telgárt (+ 89), Šumiac (+ 96).

Prehľad o stave KF v jednotlivých kategóriách knižníc a o podiele prírastku KF získaného kúpou a darom je v nasledujúcich tabuľkách:

<u>Okres</u> <u>Ban.</u> <u>Bystrica</u>	2008	2009	Rozd. 08-09	Prír. spolu	Z toho		Kúpa z celk. prír. v %	
					kúpa	dar	2008	2009
VKMK	128 554	131 700	+ 3 146	3 376	2 911	465	82	86
profes. kniž.	10 406	10 895	+ 489	489	488	1	100	100
neprof. kniž.	118 867	119 826	+ 959	1 540	842	698	52	55
SPOLU	257 827	262 421	+ 4 594	5 405	4 241	1 164	73	78
<u>Okres</u> <u>Brezno</u>								
Msk	61 488	61 172	- 316	322	54	257	28	17!!!
profes. kniž.	31 789	32 048	+ 259	304	300	4	100	98
neprof. kniž.	115 233	114 122	- 1 111	1 080	902	178	61	83
SPOLU	208 510	207 342	- 1 168	1 706	1 256	450	60	74

Z tabuľky vyplýva, že v okrese Banská Bystrica tvoril nákup KF **78 % z celkového prírastku** (+ 5 % oproti r. 2008) a v okrese Brezno **74 %** (+ 14 % oproti r. 2008).

Najhoršia situácia je v MsK Brezno, kde už piaty rok dary prevyšujú nákup KF, v tomto roku nákup KF tvoril len 17 % z celkového prírastku.

Aj v neprofesionalizovaných knižniciach okres B.Bystrica dary tvoria takmer polovicu celkového prírastku (45 %).

V roku 2009 nedostalo na **nákup KF žiadne finančné prostriedky 9 fungujúcich knižníc**, čo je o 3 viac ako v roku 2008.

Z okresu Banská Bystrica je to 5 neprofesionalizovaných knižníc - Dolný Harmanec, Horná Mičiná, Horné Pršany, Králiky, Moštenica)

V okrese Brezno sú to 4 neprofesionalizované knižnice - Hronec, Jarabá, Lom n/Rim a Valkovňa.

STAV KNÍŽNÍČNÉHO FONDU V OKRESE BANSKÁ BYSTRICA

Knižnica	Počet obyv.	KF rok 2008	KF 2009	porov.	počet zv. na 1 ob	obrat KF
<u>PROF.KN</u>						
B.Bystrica	80 041	128 554	131 700	+ 3 146	1,6	1,07
Sl. Ľupča	3 126	10 406	10 895	+ 489	3,5	1,14
<u>NEPROF. KNIŽN.</u>						
Badín	1 778	3 051	3 100	+ 49	1,7	0,33
Brusno	2 152	9 004	9 104	+ 100	4,2	0,18
Čerín	425	3 386	3 285	- 101	7,7	0,29
D.Harm.	227	2 016	1 764	- 252	7,8	0
Hiadeľ	530	1 834	2 108	+ 274	1,0	0,28
H.Mičiná	524	2 266	2 305	+ 39	4,4	0,02
H.Pršany	385	3 916	3 916	=	10,2	0,03
Hronsek	657	1 256	1 340	+ 84	2,0	0,17
Kordíky	316	2 917	2 957	+ 40	9,3	0
Králiky	618	2 449	2 449	=	4,0	0,02
Ľubietová	1 032	6 912	6 993	+ 81	6,7	0,11
Lučatín	645	2 208	2 241	+ 33	3,5	0,55
Malachov	1 011	1 191	1 275	+ 84	1,3	0,87
Medzibr.	1 330	8 072	8 137	+ 65	6,1	0,09
Moštenica	208	1 332	1 332	=	6,4	0,06
Nemce	1 164	2 884	2 935	+ 51	2,5	0,19
Podkonice	864	8 513	8 565	+ 52	9,9	0,06
Poniky	1 563	6 030	6 006	- 24	3,8	0,30
Povrazník	146	2 508	2 594	+ 86	17,8	0,05
Riečka	681	2 469	2 493	+ 24	3,7	0,07
Selce	2 147	8 907	8 826	- 81	4,1	0,38
St. Hory	538	4 434	4 519	+ 85	8,4	0,21
Strelníky	806	3 770	3 868	+ 98	4,8	0,24
Tajov	550	2 703	2 711	+ 8	4,9	0,33
Vlkanová	1 225	2 996	3 133	+ 137	2,6	0,36

STAV KNIŽNIČNÉHO FONDU V OKRESE BREZNO

Knižnica	Počet obyv.	KF rok 2008	KF 2009	porov.	počet zv. na 1 ob	obrat KF
<u>PROF.KN</u>						
Brezno	22 000	61 488	61 172	- 316	2,8	1,45
Č.Balog	5 175	8 975	9 177	+ 202	1,8	1,49
Valaská	3 866	22 814	22 871	+ 57	5,9	0,30
<u>NEPROF. KNIŽN.</u>						
Bacúch	1 002	4 488	4 541	+ 53	4,5	0,30
Beňuš	1 195	4 502	4 457	- 45	3,7	0,20
Braväcovo	706	3 129	2 847	- 282	4,0	0,75
Bystrá	183	1 457	1 470	+ 13	8,0	0,10
D. Lehota	773	4 106	4 106	=	5,6	0
Drábsko	223	428	458	+ 30	9,4	0,78
Hel'pa	2 845	6 586	6 632	+ 46	2,3	0,54
H.Lehota	599	5 601	5 644	+ 43	9,4	0,78
Hronec	1 184	5 004	5 004	=	4,2	0,17
Jarabá	39	899	899	=	23,0	0,02
Jasenie	1 105	4 885	4 916	+ 31	4,4	0,14
Lom n/R.	292	2 527	2 527	=	8,6	0,53
Lopej	900	3 618	3 637	+ 19	4,0	0,23
Michalová	1 415	4 763	4 834	+ 71	3,4	0,10
Mýto p/Ď.	525	4 758	4 554	- 204	8,7	0,52
Nemecká	1 842	3 990	4 092	+ 102	2,2	0,58
Podbrez.	1 931	4 615	4 634	+ 19	2,4	0,44
Pohorelá	2 404	6 534	6 587	+ 53	2,7	0,41
P.Polhora	1 632	4 421	4 452	+ 31	2,7	0,15
Polomka	3 056	9 262	9 277	+ 15	3,0	0,12
Predajná	1 374	3 785	3 872	+ 87	2,8	0,40
Ráztoka	280	1 120	1 130	+ 10	4,0	0,15
Sihla	197	1 435	1 472	+ 37	7,5	0,12
Štiavnička	1 270	2 883	2 902	+ 19	2,3	0,75
Šumiac	1 356	6 819	6 915	+ 96	5,1	0,04
Telgárt	1 537	9 315	9 404	+ 89	6,1	0,58
Valkovňa	371	2 749	2 749	=	7,4	0,02

VÝPOŽIČKY

Okres Banská Bystrica:

	rok 2008	2009	porov.
Spolu	232 417	238 437	+ 6 020
výp. na 1 obyv.	2,1	2,1	=
výp. na 1 použ.	35,3	35,2	- 0,1
VKMK	191 564	201 967	+ 10 403
z toho pre deti	47 153	43 346	- 3 807
Prof. kniž.	16 701	16 740	+ 39
z toho pre deti	4 625	4 638	+ 13
Neprof. kniž.	24 152	19 730	- 4 422
z toho pre deti	5 159	6 533	+ 1 374

Okres Brezno:

	rok 2008	2009	porov.
Spolu	179 397	171 107	- 8 290
výp. na 1 obyv.	2,8	2,7	- 0,1
výp. na 1 použ.	43,8	23,6	- 20,2
MsK	118 797	109 336	- 9 461
z toho pre deti	21 606	18 439	- 2 627
Prof. kniž.	23 528	23 433	- 95
z toho pre deti	8 612	8 624	+ 12
Neprof. kniž.	36 994	38 338	- 1 344
z toho pre deti	13 419	13 017	- 402

V okrese B. Bystrica **celkový počet výpožičiek stúpol** oproti roku 2008 o 2,7 %.

Výrazný podiel na celkovom vzostupe má VKMK, kde bol zaznamenaný nárast o 10 000 výpožičiek. V jedinej profesionalizovanej knižnici (v okrese B.B. je to len Slovenská Ľupča) bol takmer rovnaký počet výpožičiek ako v roku 2008.

Počet výpožičiek klesol v 16 neprofesionalizovaných knižniciach (t.j. 64 % z fungujúcich knižníc), najviac v Medzibrode (- 1 472), Badíne (- 1 390 z dôvodu dlhodobej PN), Brusne (- 507) a ďalších. Výraznejší nárast výpožičiek nebol v žiadnej knižnici, najviac stúpol v Ľubietovej (+ 113).

V okrese Brezno klesol **celkový počet výpožičiek** oproti roku 2008 vo všetkých kategóriách knižníc, v profesionalizovaných knižniciach to bol len minimálny pokles.

V MsK Brezno bol ďalší pokles výpožičiek o 8 % oproti roku 2008.

V kategórii neprofesionalizovaných knižníc klesol počet výpožičiek v 13 knižniciach (v roku 2008 to bolo 11 knižníc). Najvýraznejší pokles bol v Hornej Lehote (- 2 366), ale stále dosahuje najviac výpožičiek na 1 obyvateľa v celom regióne.

Stále je 9 knižníc, ktoré vykazujú menej ako 100 výpožičiek (hodnotí sa ako **veľmi slabá činnosť**), z toho 5 z okresu Banská Bystrica (Dolný Harmanec, Horná Mičiná, Kordíky, Králiky, Moštenica) a 4 z okresu Brezno (Dolná Lehota, Drábsko, Jarabá, Valkovňa). Do 200 výpožičiek má ďalších 5 knižníc (Horné Pršany, Povrazník, Riečka, Bystrá, Ráztoka, Sihla), niektoré z nich nemajú ani pravidelný výpožičný čas, fungujú len podľa potreby.

STAV VÝPOŽIČIEK – OKRES BANSKÁ BYSTRICA

Knížnica	r. 2008	r. 2009	porov.	počet výp.na 1 ob.		na 1 čít 2009
				2008	2009	
<u>PROF.KN</u>						
B.Bystrica	191 564	201 967	+ 10 403	2,4	2,5	37,8
Sl.Lupča	16 701	16 740	+ 39	5,3	5,3	62,9
<u>NEPROF. KNIŽN.</u>						
Badín	2 440	1 050	- 1 390	1,4	0,6	10,1
Brusno	2 216	1 709	- 507	1,0	0,8	19,4
Čerín	961	975	+ 14	2,1	2,3	16,2
D.Harm.	4	4	=	0	0	3,0
Hiadeľ	711	602	- 109	1,4	1,1	23,1
H.Mičiná	51	53	+ 2	0,1	0,1	7,6
H.Pršany	166	151	- 15	0,4	0,4	
Hronsek	179	235	+ 56	0,3	0,3	33,6
Kordíky	30	12	- 18	0,1	0	1,3
Králiky	96	50	- 46	0,2	0	5,0
Lubietová	657	770	+ 113	0,6	0,7	14,0
Lučatín	1 198	1 250	+ 52	1,8	1,9	20,81
Malachov	1 158	1 116	- 42	2,0	1,1	13,1
Medzibr.	2 675	1 203	- 1 472	2,0	0,9	14,8
Moštenica	82	79	- 3	0,4	0,4	5,6
Nemce	485	560	+ 75	0,4	0,5	13,3
Podkonice	741	472	- 269	0,9	0,5	11,5
Poniky	2 273	1 789	- 484	1,5	1,1	23,8
Povrazník	84	147	+ 64	0,6	1,0	7,3
Riečka	78	167	+ 89	0,1	0,2	9,8
Selce	3 792	3 385	- 397	1,7	1,6	23,2
St. Hory	1 036	991	- 45	2,0	1,8	17,1
Strelníky	850	942	+ 92	1,1	1,2	9,6
Tajov	1 076	892	- 184	2,1	1,6	31,8
Vlkanová	1 392	1 127	- 265	1,2	0,9	35,2

STAV VÝPOŽIČIEK – OKRES BREZNO

Knížnica	r. 2008	r. 2009	porov.	počet výp.na 1 ob		na 1 čit
				2008	2009	2009
<u>PROF.KN</u>						
Brezno	118 797	109 336	- 9 461	5,4	5,0	62,9
Č.Balog	13 859	14 271	+ 412	2,7	2,8	34,6
Valaská	9 723	9 162	- 561	2,5	2,4	44,7
<u>NEPROF. KNIŽN.</u>						
Bacúch	1 437	1 384	- 53	1,4	1,4	20,6
Beňuš	1 099	916	- 183	0,9	0,8	31,6
Braväcovo	1 922	2 159	+ 237	2,7	3,0	25,1
Bystrá	142	153	+ 11	0,7	0,8	13,9
D.Lehota	stag.	23	+ 23	0		4,6
Drábsko	stag.	51	+ 51	0		3,4
Heľpa	1 705	3 633	+ 1 928	0,2	1,2	24,8
H.Lehota	6 760	4 394	- 2 366	11,6	7,3	38,5
Hronec	870	889	+ 19	0,7	0,7	27,8
Jarabá	20	20	=	0,4	0,5	5,0
Jasenie	542	678	+ 136	0,5	0,6	7,1
Lom n/R.	1 400	1 345	- 55	4,7	4,6	14,0
Lopej	1 057	865	- 192	1,2	1,0	21,6
Michalová		456				2,7
Mýto p/Ď.	2 368	2 404	+ 36	4,4	4,6	42,2
Nemecká	973	2 372	+ 1399	0,5	1,3	23,5
Podbrez.	2 501	2 080	- 421	1,3	1,1	24,5
Pohorelá	2 812	2 711	- 101	1,4	1,1	22,6
P.Polhora	921	707	- 214	0,6	0,4	11,4
Polomka	1 414	1 153	- 261	0,5	0,4	17,2
Predajná	1 563	1 551	- 12	1,1	1,1	25,4
Ráztoka	223	176	- 47	0,8	0,6	17,6
Sihla	159	184	+ 25	0,8	0,9	5,2
Štiavnička	2 461	2 182	- 279	1,9	1,7	30,3
Šumiac	44	308	+ 264	0	0,2	8,5
Telgárt	5 460	5 498	+ 38	3,5	3,6	50,9
Valkovňa	141	46	- 95	0,4	0,1	15,3

POUŽÍVATELIA

Okres Banská Bystrica:

	rok 2008	rok 2009	porov.
Celkom	6 582	6 781	+ 199
z toho deti do 15 r.	3 105	3 137	+ 32
% z celk. počtu použ.	47,2	46,3	- 0,9
% použ. z počtu obyv.	5,9	6,5	+ 0,6
počet návštevníkov	98 226	84 132	- 14 094
VKMK	4 943	5 340	+ 397
z toho deti	2 371	2 479	+ 108
% z celk. počtu použ.	48,0	46,4	- 1,6
Prof. knižnice	265	266	+ 1
z toho deti	113	120	+ 7
% z celk. počtu použ.	42,6	45,1	+ 2,7
Neprof. knižnice	1 374	1 175	- 199
z toho deti	621	538	- 83
% z celk. počtu použ.	45,2	45,8	+ 0,6

Okres Brezno:

	rok 2008	rok 2009	porov.
Celkom	4 090	4 260	+ 170
z toho pre deti do 15 r.	1 514	1 483	- 31
% z celk. počtu použ.	37,0	34,8	- 2,2
% použ. z počtu obyv.	6,4	7,0	+ 0,6
počet návštevníkov	48 632	46 733	+ 101
Msk	1 887	1 739	- 148
z toho deti	472	395	- 77
% z celk. počtu použ.	25,0	22,7	- 2,3
Prof. knižnice	600	617	+ 17
z toho deti	273	258	- 15
% z celk. počtu použ.	45,5	41,8	- 3,7
Neprof. knižnice	1 603	1 904	+ 301
z toho deti	769	830	+ 61
% z celk. počtu použ.	48,0	43,6	- 4,4

V okrese B. Bystrica bol oproti roku 2008 zaznamenaný prvýkrát od roku 1999 **celkový nárast používateľov** o 3,2 %.

Vo VKMK je to nárast o 8 %, v profesionalizovanej knižnici v Slovenskej Ľupči je to na rovnakej úrovni ako v roku 2008 (+ 1).

Pokles o 14,5 % bol zaznamenaný v neprofesionalizovaných knižniciach, spolu v 15 knižniciach, najviac v Badíne (- 94) a Brusne (- 29). Minimálny nárast používateľov bol len v 5 knižniciach (Malachov, Poniky, Povrazník, Riečka, Vlkanová).

V okrese Brezno je **nárast** celkovo o 4,1 % a to zásluhou profesionalizovaných knižníc (nárast 2,8 %), ale najmä neprofesionalizovaných knižníc, kde bol nárast o 18 %. Je to tým, že 3 knižnice oživilí činnosť (Dolná Lehota, Drábsko, Michalová).

Pokles používateľov stále pokračuje v MsK Brezno, kde oproti predchádzajúcemu roku poklesol o ďalších takmer 8 % (v roku 2000 bolo do knižnice zaregistrovaných 4 272 používateľov).

Počet návštevníkov knižníc v okrese B. Bystrica oproti roku 2008 výrazne klesol – o 14,3 %. Na jedného používateľa pripadlo iba 12 návštev ročne (v roku 2008 to bolo takmer 15 návštev), čo je v prepočte jedna návšteva mesačne.

V okrese Brezno je **počet návštevníkov** na tej istej úrovni (nárast 0,2 %). Na jedného používateľa pripadlo tiež 12 návštev ročne, čo je v prepočte návšteva knižnice každé 4 týždne (raz mesačne). V predchádzajúcich rokoch boli dosiahnuté nižšie výsledky (v r. 2007 10,5 návštevy ročne).

POUŽÍVATELIA – OKRES BANSKÁ BYSTRICA

Knížnica	r. 2008	r. 2009	por.	do 15 r.	%	% čit. z obyv	
						2008	2009
<u>PROF.KN</u>							
B.Bystrica	4 943	5 340	+ 397	2 479	46,4	6,1	6,7
Sl.Lupča	265	266	+ 1	120	45,1	8,4	8,5
<u>NEPROF. KNIŽN.</u>							
Badín	198	104	- 94	48	46,1	11,3	5,8
Brusno	117	88	- 29	27	30,7	5,5	4,1
Čerín	63	60	- 3	17	28,3	14,0	14,1
D.Harm.	1	1	=	1	100,0	0,4	0,4
Hiadeľ	34	26	- 8	18	52,9	6,6	4,9
H.Mičiná	7	7	=	2	28,6	1,4	1,3
H.Pršany	stag.	11	+ 11	2	12,5		1,1
Hronsek	12	7	- 5	4	57,1	1,9	1,1
Kordíky	9	9	=	3	30,0	2,9	2,8
Králiky	36	10	- 26	2	20,0	5,9	1,6
Lubietová	60	55	- 5	7	12,7	5,8	5,3
Lučatín	62	60	- 2	15	25,0	9,5	9,3
Malachov	61	85	+ 14	13	15,3	6,7	8,4
Medzibr.	85	8,1	- 4	48	59,2	8,8	6,1
Moštenica	14	14	=	6	42,8	6,6	6,7
Nemce	49	42	- 7	28	66,6	4,3	3,6
Podkonice	51	41	- 10	20	48,8	5,9	4,7
Poniky	66	75	+ 9	45	60,0	4,2	4,8
Povrazník	18	20	+ 2	15	75,0	12,3	13,7
Riečka	14	17	+ 3	5	29,4	2,1	2,5
Selce	155	146	- 9	107	73,3	7,3	6,8
St. Hory	67	58	- 9	21	36,2	12,7	10,8
Strelníky	110	98	- 12	70	71,4	13,7	12,1
Tajov	34	28	- 6	10	35,7	6,6	5,1
Vlkanová	28	32	+ 4	4	12,5	2,5	2,6

POUŽÍVATELIA – OKRES BREZNO

Knížnica	r. 2008	r. 2009	por.	do 15 r.	%	% čit. z obyv.	
						2008	2009
<u>PROF.KN</u>							
Brezno	1 887	1 739	- 148	395	18,0	8,5	7,9
Č.Balog	391	412	+ 21	198	48,0	7,6	8,0
Valaská	209	205	- 4	60	29,2	5,4	5,3
<u>NEPROF. KNIŽN.</u>							
Bacúch	68	67	- 1	26	38,8	6,6	6,7
Beňuš	42	29	- 13	10	34,5	3,6	2,4
Braväcovo	85	86	+ 1	28	32,5	12,1	12,1
Bystrá	9	11	+ 2	0	0	0	6,0
Heľpa	146	146	=	110	75,3	5,1	5,1
H.Lehota	127	114	- 13	37	32,4	21,8	19,0
Hronec	29	32	+ 4	12	37,5	2,5	2,7
Jarabá	4	4	=	1	25,0	9,1	10,2
Jasenie	86	95	+ 11	48	50,5	7,8	8,6
Lom n/R.	102	96	- 6	52	54,2	34,0	32,9
Lopej	40	40	=	10	25,0	4,5	4,4
Mýto p/Ď.	56	57	+ 1	11	19,3	10,4	10,8
Nemecká	81	101	+ 20	21	20,8	4,4	5,5
Podbrez.	95	85	- 10	21	24,7	4,8	4,4
Pohorelá	132	120	- 12	56	46,6	5,4	5,0
P.Polhora	78	62	- 16	43	69,3	4,7	3,8
Polomka	89	67	- 21	32	47,8	2,8	2,2
Predajná	56	61	+ 5	15	24,6	4,1	4,4
Ráztoka	13	10	- 3	2	20,0	4,4	3,6
Sihla	30	35	+ 5	14	40,0	14,8	17,8
Štiavnička	75	72	- 3	17	23,6	5,9	5,7
Šumiac	32	36	+ 4	27	75,0	2,4	2,6
Telgárt	110	108	- 2	79	73,1	7,1	7,0
Valkovňa	18	3	- 15	3	100	5,4	0,8

KULTÚRNO – VÝCHOVNÉ PODUJATIA

	2008	2009	porov.	z toho inf. vých.
<u>Okres Banská Bystrica</u>				
Spolu	704	816	+ 112	119
VKMK	654	727	+ 73	78
Prof. knižnice	9	16	+ 7	4
Neprof. knižnice	41	73	+ 32	37
<u>Okres Brezno</u>				
Spolu	149	139	- 10	38
MsK	66	57	- 9	8
Prof. knižnice	39	24	- 15	12
Neprof. knižnice	44	58	+ 14	18

Celkový počet zorganizovaných podujatí v okrese B. Bystrica **oproti r. 2008 výrazne stúpol** zásluhou všetkých typov knižníc. Ďalší nárast vzdelávacích aktivít bol vo VKMK, kde ich počet každoročne stúpa (napr. oproti roku 2004 o 308 podujatí). O 7 podujatí viac uskutočnila jediná profesionalizovaná knižnica okresu (Slovenská Ľupča).

Z neprofesionalizovaných knižníc podujatia uskutočnilo iba 7 knižníc, čo je o jednu knižnicu menej ako v roku 2008 a sú to tie isté knižnice: Badín, Brusno, Lučatín, Medzibrod, Poniky, Selce a Strelníky (chýba Čerín). Je to 27 % z celkového počtu fungujúcich neprofesionalizovaných knižníc (v roku 2008 to bolo 30 %, v roku 2007 32 %). Najviac podujatí(až 34) už tradične uskutočnila knižnica v Selciach.

V okrese Brezno celkový **počet uskutočnených podujatí mierne klesol** a to v MsK aj v profesionalizovaných knižniciach.

V neprofesionalizovaných knižniciach stúpol celkový počet podujatí o 14 a počet knižníc, ktoré ich organizovali o 3 (zo 14 na 17). Sú to knižnice: Bacúch, Beňuš, Braväcovo, Bystrá, Hel'pa, Horná Lehota, Lom n/R., Lopej, Mýto p/Ď., Nemecká, Podbrezová, Pohorelá, Polomka, Predajná Štiavnička, Šumiac, Telgárt. Spolu je to 70 % fungujúcich knižníc (v roku 2008 to bolo 58 %, v roku 2007 50 %).

PROSTRIEDKY NA NÁKUP KF

	rok 2008	rok 2009	porov.
Okres Banská Bystrica:	Sk/ €	€	€
Celkom	1 309 902/ 43 480	44 195	+ 715
VKMK	941 109/ 31 239	32 623	+ 1 384
Prof. knižnice	109 000/ 3 618	4 956	+ 1 338
Neprof. knižnice	257 793/ 8 557	6 616	- 1 941
Okres Brezno:			
Celkom	352 098/ 11 687	13 883	+ 2 196
Msk	53 696/ 1 782	4 184	+ 2 402
Prof. knižnice	83 000/ 2 755	2 655	- 100
Neprof. knižnice	215 402/ 7 150	7 878	+ 728

V obidvoch okresoch finančné prostriedky na nákup KF celkovo stúpili.

V **okrese Banská Bystrica** to bolo vo VKMK aj v profesionalizovaných knižniciach.

V 15 neprofesionalizovaných knižniciach (60 %) finančné prostriedky na nákup KF oproti r. 2007 klesli (Badín, Brusno, H. Mičiná, H. Pršany, Králiky, Ľubietová, Malachov, Medzibrod, Moštenica, Nemce, Podkonice, Selce, Staré Hory, Strelníky, Tajov).

V **okrese Brezno** celkovo pridelené finančné prostriedky tiež stúpili a to zásluhou MsK Brezno a neprofesionalizovaných knižníc (oživenie činnosti troch knižníc), v profesionalizovaných knižniciach bol len veľmi mierny pokles.

Počet knižníc s nulovým nákupom stúpol zo 17 na 18, stúpol aj počet fungujúcich knižníc – spolu ich je 9, čo je o 3 knižnice viac ako v r. 2008.

V okrese B. Bystrica je to 5 neprofesionalizovaných knižníc - Dolný Harmanec, H. Mičiná, H. Pršany, Moštenica, Králiky.

Najnižšia čiastka na nákup KF bola 29 Eur (Povrazník), najvyššia 1 331 Eur už tradične vo Vlkanovej.

V okrese Brezno je stále zlá situácia v MsK Brezno – nákup kníh oproti roku 2008 stúpol a to najmä zásluhou grantu MK SR. Vzhľadom na veľkosť knižnice je príspevok zriaďovateľa absolútne nepostačujúci. V obidvoch

profesionalizovaných knižniciach nákup oproti roku 2008 veľmi mierne klesol (v Čiernom Balogu o 61 € a vo Valaskej iba o 29 €).

Výrazný nárast finančných prostriedkov na nákup KF v neprofesionalizovaných knižniciach bol z dôvodu grantu MK SR v Braväcove a v knižniciach, ktoré oživil činnosť (Michalová, Drábsko).

Počet knižníc s nulovým nákupom je taký istý ako v r. 2008 - sú to 4 fungujúce (Hronec, Jarabá, Lom, Valkovňa). Finančné čiastky na nákup KF sa pohybovali od 66 Eur (Ráztoka) až do 753 Eur (Braväcovo).

Počet fungujúcich knižníc, ktoré **nenakupovali nové knihy** od roku 1991 je nasledovný:

rok 1991 – 22 knižníc (fungujúcich)	rok 2001 – 12 knižníc
rok 1992 – 10 knižníc	rok 2002 – 7 knižníc
rok 1993 – 10 knižníc	rok 2003 – 12 knižníc
rok 1994 – 2 knižnice	rok 2004 – 15 knižníc
rok 1995 – 6 knižníc	rok 2005 – 9 knižníc
rok 1996 – 8 knižníc	rok 2006 – 9 knižníc
rok 1997 – 4 knižnice	rok 2007 – 9 knižníc
rok 1998 – 8 knižníc	rok 2008 – 6 knižníc
rok 1999 – 11 knižníc	rok 2009 – 9 knižníc
rok 2000 – 9 knižníc	

Dohodu o zabezpečení dopĺňania knižničného fondu pre obecné knižnice uzavrelo 16 obecných úradov pre knižnice:

Okres B. B.: Selce, Badín, Poniky, Kordíky Lučatín, Hiadeľ – spolu 6

Okres Brezno: Čierny Balog, Telgárt, Michalová, Bacúch, Bystrá, Braväcovo, Predajná, Jasenie, Ráztoka, Horná Lehota – spolu 10

Pridelené finančné prostriedky sa pohybovali v rozpätí od 50 do 1 000 Eur. V priemere je to na 1 knižnicu 331,25 €, čo je o 32 Eur menej ako v roku 2008.

rok	počet knižníc	výška príspevku	priemer na 1 kniž.
1991	13	35 000	2 692
1992	17	50 000	2 941
1993	21	65 000	3 095
1994	23	80 000	3 478
1995	27	123 000	4 555
1996	28	150 000	5 357
1997	29	178 000	6 138
1998	29	185 000	6 380
1999	23	147 000	6 430
2000	24	146 500	6 100
2001	22	150 500	6 840
2002	24	187 500	7 812
2003	24	190 000	7 916
2004	21	184 000	8 762
2005	18	186 000	10 333
2006	19	178 500	9 394
2007	18	168 900	9 383
2008	18	197 000 Sk/ 6 539 €	10 945 Sk/ 363 €
2009	16	5 300	331

Z uvedeného prehľadu vyplýva, že priemerná pridelená čiastka po niekoľkých stúpajúcich rokoch opäť klesla.

Na nákup KF boli **v okrese B. Bystrica zabezpečené finančné prostriedky vo výške 0,40 € na 1 obyvateľa**, čo je o 0,01 € viac ako v roku 2008.

V okrese Brezno pripadlo na nákup KF 0,21 € na 1 obyvateľa, čo je o 0,03 € viac ako v roku 2008.

Podľa medzinárodných odporúčaní má byť výška príspevku na nákup knižničného fondu 1,16 Eur na 1 obyvateľa. Prepočet pre jednotlivé obce je v ďalších tabuľkách.

V akých rozpätiach sa suma na nákup KF na 1 obyvateľa pohybovala v jednotlivých typoch knižníc je uvedené v nasledujúcom prehľade:

	Sk na 1 obyvateľa ročne na nákup KF							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
<u>Okres</u> <u>B.Bystrica</u>			5,97	8,05	7,71	7,14	11,80/ 0,39	0,40
VKMK	7,00	4,90	5,24	7,75	6,84	6,28	11,69/ 0,39	0,40
Prof. kn.	12,00	-	20,25	16,00	22,9	22,32	34,46/ 1,14	1,54
Neprof. kn.	6,20	8,10	6,61	8,00	8,56	7,95	9,42/ 0,31 11,03/ 0,37*	0,23 0,28*
<u>Okres</u> <u>Brezno</u>			5,02	5,49	6,14	6,21	5,46/ 0,18	0,21
Msk	1,81	3,20	2,73	2,19	3,9	1,98	2,42/ 0,08	0,19
Prof. kn.	7,40	7,20	6,82	10,58	8,48	8,48	9,20/ 0,31	0,25
Neprof. kn.	5,60	5,30	5,94	6,31	7,00	8,41	6,47/ 0,21 6,74/ 0,22*	0,23 0,24*

*/ Prepočet na 1 obyvateľa bez obcí, v ktorých knižnice stagnujú.
V okrese Banská Bystrica je to 4 411 obyvateľov (9 stag. knižníc)
a v okrese Brezno iba 387 obyvateľov zo zrušenej knižnici v Osrblí.

V roku 2008 bolo zakúpených v obidvoch okresoch spolu 5 497 kníh, čo je o 287 menej ako v r. 2008.

Z prehľadu vyplýva, že v nákupe knižničného fondu sú na tom najlepšie profesionalizované knižnice obidvoch okresov, najhoršie je na tom Msk Brezno, kde je príspevok na nákup KF vo všetkých rokoch veľmi nízky.

I pri mierne stúpajúcom trende sú to v podstate zanedbateľné hodnoty a pri celkovom veľmi nízkom priemere je to stále absolútne nepostačujúca výška príspevku.

KVČ- FINANČNÉ PROSTRIEDKY – ÚVÄZKY - OKRES B.BYSTRICA

Knížnica	KVČ	€ na nákup KF			€ na 1 obyv.		úväzky
		2008	2009	medzinár. odporúč. 1,16 €/ob.	2008	2009	
PROF.KN							
B.Bystrica	727	31 239	32 623	93 477	0,39	0,40	23
Sl.Lupča	16	3 618	4 956	3 674	1,15	1,58	21
NEPROF. KNIŽN.							
Badín	1	1 191	422	1 864	0,68	0,23	8
Brusno	2	763	670	2 472	0,36	0,31	14
Čerín	-	381	410	524	0,85	0,96	2
D.Harm.	-	-	-	-	-	-	p.p.
Hiadel'	-	49	294	593	0,98	0,55	1
H.Mičiná	-	30	-	591	0	-	2
H.Pršany	-	99	-	448	0,26	-	1
Hronsek	-	132	165	773	0,21	0,25	1
Kordíky	-	99	100	354	0,33	0,31	1
Králiky	-	99	-	354	0,33	-	2
Lubietová	-	332	300	1 198	0,33	0,29	4
Lučatín	3	132	232	754	0,21	0,35	3
Malachov	-	185	87	1 127	0,09	0,08	2
Medzibr.	2	597	542	1 525	0,45	0,40	3
Moštenica	-	66	-	248	0,31	-	1
Nemce	-	498	468	1 321	0,44	0,40	2
Podkonice	-	166	99	991	0,20	0,11	3
Poniky	9	332	385	1 800	0,22	0,24	2,5
Povrazník	-	-	29	169	0	0,20	2
Riečka	-	132	133	762	0,20	0,20	1
Selce	34	498	330	2 448	0,24	0,15	9
St. Hory	-	398	338	612	0,76	0,42	2
Strelníky	3	353	199	931	0,44	0,24	2
Tajov	-	268	82	599	0,52	0,15	3
Vlkanová	-	-	1331	1 303	1,16	1,06	2

KVČ – FINANČNÉ PROSTRIEDKY – ÚVÄZKY – OKRES BREZNO

Knížnica	KVČ	€ na nákup KF			€ na 1 obyv.		úväzky
		2008	2009	medzinár. odporuč. 1,16 €/ ob.	2008	2009	
<u>PROF.KN</u>							
Brezno	57	1 759	4 184*	23 103	0,08	0,19	7
Č.Balog	15	1 427	1 366	5 976	0,28	0,26	30
Valaská	9	1 327	1 299	4 499	0,34	0,34	20
<u>NEPROF. KNIŽN.</u>							
Bacúch	2	564	600	1 189	0,55	0,59	3
Beňuš	1	187	233	1 360	0,16	0,19	3
Braväcovo	9	232	753*	819	0,33	1,06	2
Bystrá	2	100	111	218	0,53	0,60	1
D.Lehota							
Drábsko							
Heľpa	10	664	600	3 357	0,23	0,21	3
H.Lehota	4	564	491	677	0,97	0,87	6
Hronec	-	66	-	1 359	0,06	-	4
Jarabá	-	-	-	51	0	0	p.p
Jasenie	-	132	175	1 284	0,12	0,16	2
Lom n/R.	4	-	-	348	0	0	4
Lopej	1	498	280	1 040	0,55	0,31	4
Michalová							
Mýto p/Ď.	2	340	404	624	0,63	0,77	4
Nemecká	1	578	456	2 149	0,31	0,24	3
Podbrez.	3	498	280	2 286	0,25	0,20	6
Pohorelá	7	168	390	2 851	0,07	0,16	6
P.Polhora	-	332	132	1 883	0,20	0,08	6
Polomka	2	332	106	3 624	0,11	0,03	11,5
Predajná	1	498	496	1 589	0,37	0,36	3
Ráztoka	-	66	66	340	0,23	0,23	1
Sihla	-	332	332	235	1,64	1,68	1
Štiavnička	3	498	280	1 475	0,39	0,22	6
Šumiac	6	-	497	1 579	0	0,36	9
Telgárt	4	498	526	1 794	0,32	0,34	10
Valkovňa	-	-	-	389	0	0	2

*/ grant MK SR

POROVNANIE VYBRANÝCH UKAZOVATEĽOV S MEDZINÁRODNÝMI ODPORÚČANIAMÍ

Pre názornejšie vykreslenie vývoja a stavustavu verejných knižníc od roku 2002 prinášame porovnanie s medzinárodnými odporúčaniami, ktoré vypracovala špecializovaná skupina odborníkov pracujúcich v rámci odboru IFLA (Medzinárodná federácia knižníckych spolkov a inštitúcií) „Knižnice pre verejnosť.“

- ⇒ Podľa týchto odporúčaní je minimálna **veľkosť aktuálneho fondu všeobecne 2 zväzky na obyvateľa** (v najmenších knižniciach 3 zväzky). Toto je jediné odporúčanie, ktoré plnia takmer všetky knižnice okrem VKMK a knižníc v Čiernom Balogu, Malachove a Badíne.
- ⇒ Vo všetkých knižniciach sú teda fondy väčšie ako odporúčania IFLA, ale prírastky sú podstatne nižšie. **Prírastok knižničného fondu má byť v sídlach do 25 000 obyvateľov 0,25 knihy na 1 obyvateľa ročne**, t.j. na každých 1000 obyvateľov 250 kníh ročne a toto kritérium nedosiahla ani jedna knižnica. Najvyššie percento z tohto odporúčania dosiahli knižnice Čerín (71%), Slovenská Ľupča (62 %), Sihla (58 %), Povrazník (56 %).
- ⇒ Podľa európskych kritérií by sa mal knižničný fond vo verejných knižniciach **obmeniť za 20 rokov a toto kritérium neplní ani jedna knižnica, priblížili sa knižnice v Slovenskej Ľupči a Vlkanovej (22 rokov)**. Za aký dlhý čas by sa pri súčasnom tempe dopĺňovania obmenil knižničný fond v jednotlivých knižniciach je prepočítané v poslednom stĺpci tabuľky. Zistíme, že počet rokov sa pohybuje v rozpätí od dvoj až do niekoľkonásobku. Z toho vyplýva, že knižnice síce disponujú pomerne veľkým množstvom kníh, jeho obmena a dopĺňovanie je však na veľmi nízkej úrovni a môžeme povedať, že je to **neaktuálny knižničný fond**.
- ⇒ V odporúčaní sa hovorí aj o nákupe časopisov, všeobecne sa odporúča **10 titulov periodík na 1 000 obyvateľov** (t.j. v prepočte na 200 obyvateľov 2 tituly, 300 obyvateľov 3 tituly,...). V knižniciach nášho regiónu je okrem VKMK a MsK len 12 knižníc, ktoré odoberajú periodiká - Slov. Ľupča, Valaská, Čierny Balog, Horná Lehota, Medzibrod, Mýto, Lopej, Podbrezová, Štiavnička, Braväcovo, Heľpa, Badín. Odporúčania plní len knižnica v Slovenskej Ľupči, ktorá odoberá najviac - 19 titulov periodík.
- ⇒ V odporúčaní sa hovorí aj o pracovníkoch knižnice, kde sa odporúča **1 kvalifikovaný knihovník na plný úväzok na 2 000 obyvateľov**, V našom

región je okrem Banskej Bystrice a Brezna 10 obcí, ktoré majú viac ako 2 000 obyvateľov - Čierny Balog, Valaská, Slovenská Ľupča, Heľpa, Podbrezová, Pohorelá, Polomka, Brusno, Selce. **Dnes sú profesionalizované len prvé tri z nich, aj to na celý úväzok len knižnica v Čiernom Balogu.** Ostatné sú odprofesionalizované (alebo bývalé profesionalizované) knižnice, čiže pred rokom 1990 sa tieto odporúčania plnili. Z tohto odporúčania by sme mohli logicky odvodiť, že v obciach s počtom obyvateľov od 1 000 do 2 000 obyvateľov by mal byť knihovník aspoň na polovičný úväzok. Týka sa to obcí: Nemecká, Pohronská Polhora, Poniky, Ľubietová, Medzibrod, Šumiac, Telgárt, Badín, Podbrezová, Predajná, Štiavnička, Hrochoť, Nemce, Bacúch, Beňuš, Jasenie, Predajná, Michalová, Hronec, Vlkanová. Konštatovanie je také, že **aj profesionalizácia knižníc zaostáva za medzinárodnými odporúčaniami** (podčiarknuté knižnice boli do roku 1990 profesionalizované).

V tabuľke stále uvádzame aj prírastky kníh dosiahnuté v roku 1990 pred prechodom pod samosprávu, kedy ešte knižnice nepocítili dopady zmeny. Tento rok považujeme za medzník a vieme, že 61 % knižníc plnilo a prekračovalo medzinárodné odporúčania a mnohé sa im veľmi približovali (piaty stĺpec). Dá sa konštatovať, že **v roku 1990 boli naše knižnice v doplňovaní na európskej úrovni, čo sa o dnešnom stave knižníc nemôže povedať.**

Porovnanie niektorých ukazovateľov činnosti knižníc s medzinárodnými odporúčaniami sa môže stať užitočným nástrojom pri obhajovaní potrieb používateľov knižnice, pri zostavovaní ročných plánov či dlhodobějších koncepcií. Nie sú to záväzné normy, ale ukazujú smer, akým sa majú knižnice uberať pri rozvíjaní knižnično-informačných služieb.

**POROVNANIE VYBRANÝCH UKAZOVATEĽOV S MEDZINÁRODNÝMI
ODPORÚČANAMI – OKRES BANSKÁ BYSTRICA**

Obec	PRÍRASTOK KF (kúpa - počet zv.)				% z odporúč. prír. KF		obmen a KF (odpor 20 r.)
	1990	2008	2009	odpor účasný	v roku 1990	v roku 2009	
B.Bystrica	11 157	3 436	2 911	16 008	67	18	45
Sl.Lupča	367	409	488	785	51	62	22
Badín	358	132	49	430	85	11	63
Brusno	340	75	84	524	65	16	108
Čerín	194	55	78	110	183	71	42
D.Harm.	78	-	-	51	173	-	-
Hiadeľ	91	55	34	129	65	26	62
H.Mičiná	116	3	-	125	92	-	-
H.Pršany	63	63	-	96	65	-	-
Hronsek	75	34	19	159	50	12	70
Kordíky	71	30	10	74	114	9	295
Králiky	195	27	-	147	148	-	-
Lubietová	660	80	40	249	268	16	174
Lučatín	180	28	30	159	130	19	74
Malachov	350*	94	13	232	15	6	98
Medzibr.	404	66	65	324	120	20	125
Moštenica	76	12	-	51	162	-	-
Nemce	466*	63	49	285	165	17	59
Podkonice	209	54	38	215	95	18	225
Poniky	268	39	44	395	116	11	136
Povrazník	226	-	21	37	100	56	123
Riečka	225	34	15	159	158	1	166
Selce	268	56	37	512	54	7	238
St.Hory	163	57	40	125	145	32	113
Strelníky	286	68	31	201	141	15	124
Tajov	156	33	8	127	131	6	338
Vlkanová	629	157	137	278	256	49	22

Vysvetlivky:

* prírastok KF v roku vzniku knižnice (u novovznik. kn.)

**POROVNANIE VYBRANÝCH UKAZOVATEĽOV S MEDZINÁRODNÝMI
ODPORÚČANAMI – OKRES BREZNO**

Obec	PRÍRÁSTOK KF (kúpa - počet zv.)				% z odporúč. prír. KF		obmen a KF (odpor 20 r.)
	1990	2008	2009	odpor účasný	v roku 1990	v roku 2009	
Brezno	4 958	494	311	5 529	108	6	196
Č.Balog	368	217	223	1 301	29	17	41
Valaská	469	108	77	968	48	8	297
Bacúch	275	70	70	257	109	27	65
Beňuš	264	24	30	293	89	10	148
Braväcovo	244	58	82	179	130	46	35
Bystrá	56	14	13	49	112	26	113
D.Lehota			-	185		-	-
Drábsko			30	55		54	15
Heľpa	367	100	43	732	49	6	154
H.Lehota	305	40	43	144	213	30	131
Hronec	252	185	-	285	87	-	-
Jarabá		-	-	11		-	-
Jasenie	263	229	31	273	94	11	158
Lom	256	-	-	75	316	-	-
Lopej	237	60	19	225	119	8	191
Michalová			71	353		20	68
Mýto	270	100	48	137	208	35	94
Nemecká	303	101	62	391	76	16	66
Podbrez.	neevid.	80	19	494	-	4	243
Pohorelá	307	26	52	626	47	8	126
P.Polhora	312	37	15	418	73	3	296
Polomka	390	30	15	778	65	2	618
Predajná	250	56	70	343	74	20	55
Ráztoka	74	8	7	74	96	9	161
Sihla	51	42	29	50	93	58	50
Štiavnička	190	85	19	317	63	6	152
Šumiac	371	-	60	341	100	18	115
Telgárt	314	97	89	386	82	23	105
Valkovňa	150	-	-	86	185	-	-

ŠTANDARDY VEREJNÝCH KNIŽNÍC V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Od polovice roka 2006 pracuje v Odbore pre knižničný systém v Slovenskej národnej knižnici v Martine pracovná skupina, ktorá sa zaoberá tvorbou štandardov pre rozvoj služieb verejných knižníc. Postupne bol vypracovaný v roku 2009 návrh Metodického pokynu k určeniu štandardov pre verejné knižnice pre zabezpečenie podmienok na kvalitné poskytovanie knižničných a informačných služieb verejnými knižnicami a optimálne využívanie verejných zdrojov, poskytovaných zriaďovateľmi verejných knižníc : samosprávnymi krajinami, mestami a obcami, resp. inými právnickými osobami.

Cieľom štandardov je optimalizovať podmienky pre kvalitné poskytovanie knižničných a informačných služieb verejnými knižnicami a optimálne využívanie verejných zdrojov, poskytovaných zriaďovateľmi verejných knižníc na zabezpečovanie slobodného prístupu k informáciám a informačným zdrojom.

Metodický pokyn bude vydaný ako odporúčajúci materiál Ministerstva kultúry SR a s jeho plným znením budú oboznámené všetky knižnice.

V nasledujúcich tabuľkách prinášame porovnanie výkonov knižníc s návrhmi štandardov. Vybrali sme 5 parametrov (spolu ich je 10).

- 1. parameter: počet prírastkov knižničných jednotiek nadobudnutých kúpou za jeden kalendárny rok**
- 2. parameter: priemerná suma na 1 knižničnú jednotku v €**
- 3. parameter: priemerný počet výpožičiek na 1 obyvateľa**
- 4. parameter: percento používateľov z počtu obyvateľov**
- 5. parameter: obrat knižničných fondov**

Vysvetlivky:

z. ú. = základná úroveň

v. ú. = vyššia úroveň

červená farba – v nesúlade so štandardami (nesplnený parameter)

	1.		2.		3.	4.	5.
1 – 500 obyvateľov	0,05 kn.j.na ob.		7,5 € na 1 kn. j.		z.ú. 1	z.ú. 7	z.ú.0,3
	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	v.ú. 2	v.ú. 9	v.ú.0,5
Baláže	stag.						
Čerín	22	78	165	410	2,3	14,1	0,29
Dolná Mičina	stag.						
D.Harmanec	11	0	82,5	0	0	0,4	0
Dúbravica	stag.						
Horné Pršany	19	0	142,5	0	0,4	2,8	0,03
Kordíky	16	10	120	100	0	2,8	0
Moštenica	10	0	75	0	0,4	6,7	0,06
Môlča	stag.						
Oravce	stag.						
Povrazník	7	21	52	29	1	13,7	0,05
Sebedín	stag.						
Turecká	stag.						
Bystrá	9	13	67	111	0,8	6,0	0,1
Drábsko	11	30	82	167	0,2	6,7	0,1
Jarabá	2	0	15	0	0,6	10,2	0,02
Lom n/Rim.	15	0	112	0	4,6	32,9	0,53
Ráztoka	14	7	105	66	0,6	3,6	0,15
Sihla	10	29	75	332	1,0	17,8	0,12
Valkovňa	18	0	135	0	0,1	0,8	0,02
501 – 1 000	0,05 kn.j.na ob.		7,5 € na 1 kn. j.		z.ú. 1	z.ú. 7	z.ú 0,3
	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	v.ú. 2	v.ú. 9	v.ú 0,5
Hiadeľ	25	34	187	294	1,1	4,9	0,28
Horná Mičina	26	0	195	0	0,1	1,3	0,02
Hronsek	32	19	240	165	0,3	1,1	0,17
Králiky	31	0	232	0	0	1,6	0,02
Ľubietová	51	40	382	300	0,7	5,3	0,11
Lučatín	32	30	240	232	1,9	9,3	0,55
Malachov	50	13	375	87	1,1	8,4	0,87
Podkonice	43	38	322	99	0,5	4,7	0,06
Priečhod	stag.						
Riečka	34	15	255	133	0,2	2,5	0,07
Staré Hory	27	40	202	338	1,8	10,8	0,21
Strelníky	40	31	300	199	1,2	12,1	0,24
Tajov	27	8	202	82	1,6	5,1	0,33
Braváčovo	35	82	262	233	3,0	12,1	0,75
Dolná Lehota	37	0	277	0	0	0,7	0
Horná Lehota	30	43	225	491	7,3	19,0	0,78
Lopej	45	19	337	280	1,0	4,4	0,23

Mýto p/Ďumb.	26	48	195	404	4,6	10,8	0,52
1 001 – 2 000	0,05 kn.j.na ob.		7,5 € na 1 kn. j.		z.ú. 1	z.ú. 7	z.ú. 0,5
	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	<i>v.ú. 2</i>	<i>v.ú. 9</i>	<i>v.ú. 1,5</i>
Hrochoť	stag.						
Medzibrod	66	65	495	542	0,9	6,1	0,09
Nemce	58	49	435	468	0,5	3,6	0,19
Poniky	78	44	585	385	1,1	4,8	0,3
Vlkanová	58	137	435	1 331	0,9	2,6	0,36
Bacúch	50	70	375	600	1,4	6,7	0,3
Beňuš	59	30	442	233	0,8	2,4	0,2
Hronec	60	0	450	0	0,7	2,7	0,17
Jasenie	55	31	375	175	0,6	8,6	0,14
Michalová	71	71	532	501	0,3	11,8	0,1
Nemecká	92	62	690	456	1,3	5,5	0,58
Podbrezová	98	19	735	280	1,1	4,4	0,44
Pohr. Polhora	81	15	607	132	0,4	3,8	0,15
Predajná	69	70	517	496	1,1	4,4	0,4
Štiavnička	63	19	472	280	1,7	5,7	0,75
Šumiac	68	60	510	497	0,2	2,6	0,04
Telgárt	77	89	577	526	3,6	7,0	0,58
2 001 – 3 000	0,05 kn.j.na ob.		8 € na 1 kn. j.		z.ú. 2	z.ú. 8	z.ú. 1
	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	<i>v.ú. 4</i>	<i>v.ú. 10</i>	<i>v.ú. 1,5</i>
Badín	89	49	712	422	0,6	5,8	0,33
Brusno	108	84	864	670	0,8	4,1	0,18
Selce	106	37	848	330	1,6	6,8	0,38
Heľpa	142	43	1 136	600	1,2	5,1	0,54
Pohorelá	120	52	960	390	1,1	5,0	0,41
3 001 – 5 000	0,06 kn.j.na ob.		8 € na 1 kn. j.		z.ú. 3	z.ú. 8	z.ú. 1
	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	<i>v.ú. 5</i>	<i>v.ú. 12</i>	<i>v.ú. 1,5</i>
Slov. Ľupča	192	488	1 536	4 956	5,3	8,5	1,14
Polomka	186	15	1 488	106	0,4	2,2	0,12
Valaská	232	77	1 856	1 299	2,4	5,3	0,3
5 001-10 000	0,05 kn.j.na ob.		9 € na 1 kn. j.		z.ú. 4	z.ú. 8	z.ú. 1
	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	<i>v.ú. 6</i>	<i>v.ú. 12</i>	<i>v.ú. 1,5</i>
Čierny Balog	259	223	2 231	1 366	2,8	8,0	1,49
20 001-40 000	0,10 kn.j.na ob.		9 € na 1 kn. j.		z.ú. 4	z.ú. 10	z.ú. 1
	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	<i>v.ú. 6</i>	<i>v.ú. 15</i>	<i>v.ú. 1,5</i>
Brezno	2 202	311	19 818	4 184	5,0	7,9	1,45
60 001–100 000	0,13 kn.j.na ob.		10 € na 1 kn. j.		z.ú. 5	z.ú. 13	z.ú. 1,5
	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	<i>v.ú. 8</i>	<i>v.ú. 18</i>	<i>v.ú. 2</i>
Ban. Bystrica(RK)	10 405	2 911	93 645	32 623	2,5	6,7	1,07

Zhrnutie:

Z uvedených tabuliek je aj na základe farebného rozlíšenia na prvý pohľad jasné, že drvivá väčšina ukazovateľov je v nesúlade s navrhovaný štandardami.

5 parametrov z uvedených (t.j. ani jeden) neplní 26 knižníc:

D. Harmanec, Horné Pršany, Kordíky, Moštenica, Jarabá, Ráztoka, Valkovňa, Horná Mičiná, Hronsek, Králiky, Ľubietová, Riečka Dolná Lehota, Lopej, Beňuš, Hronec a bývalé profesionalizované knižnice Pohranská Polhora, Šumiac, Badín, Brusno, Selce, Heľpa, Pohorelá, Polomka, Valaská a VKMK BB.

4 parametre nespĺňajú 4 knižnice:
Nemce, Poniky, Jasenie, Poddbrezová

3 parametre neplní 7 knižníc:

Bystrá, Drábsko, Strelníky, Tajov, Nemecká, Predajná, Štiavnička

2 parametre neplní 7 knižníc:

Povrazník, Lom n/Rim., Hiadeľ, Malachov, Medzibrod, Michalová, Brezno

1 parameter neplní 7 knižníc:

Sihla, Staré Hory, Braväcovo, Vlkanová, Bacúch, Telgárt, Čierny Balog.

Všetkých 5 uvedených parametrov plní len 5 knižníc a tie môžeme považovať za najlepšie v regióne:

Čerín, Horná Lehota, Mýto p/Ďumbierom, Slovenská Ľupča a veľmi blízko je aj Lučatín.

ZÁVER

Okres Banská Bystrica

Oproti roku 2008:

- objem finančných prostriedkov na dopĺňovanie KF stúpol
- počet fungujúcich knižníc, ktoré nedostali žiadne finančné prostriedky je ten istý
- počet stagnujúcich knižníc sa o 3 zvýšil, všetky sú z tohto okresu
- zmena knihovníka bola v 2 knižniciach, čo je o 1 menej
- celkový počet výpožičiek klesol
- celkový počet používateľov stúpol
- v rámci elektronizácie knižníc nebol zakúpený program do žiadnej knižnice

Z uvedeného rozboru vyplýva, že **činnosť knižníc sa oproti roku zhoršila v troch ukazovateľoch**, v ostatných štyroch ukazovateľoch sa zlepšila alebo je na tej istej úrovni.

Okres Brezno:

Oproti roku 2008:

- objem finančných prostriedkov na nákup KF výrazne stúpol
- počet fungujúcich knižníc, ktoré nedostali žiadne finančné prostriedky na nákup KF je ten istý
- nie je žiadna stagnujúca knižnica
- zmena knihovníka bola v 2 knižniciach, čo je ten istý počet
- celkový počet výpožičiek klesol
- počet používateľov stúpol
- v rámci elektronizácie nebol zakúpený program do žiadnej knižnice

Oproti roku 2008 sa **činnosť zhoršila len v dvoch ukazovateľoch**, v dvoch je rovnaká (počet fungujúcich knižníc a zmena knihovníka), v ostatných sa zlepšila (počet používateľov, celkový objem finančných prostriedkov, stagnujúce knižnice).

Vymenované problémy poukazujú na to, že ešte **mnohé knižnice zápasia so základnými predpokladmi dobrého fungovania** a situácia ani nemá pozitívny trend.

Mnohí **zriaďovatelia nezabezpečujú knižnicu** z finančnej a personálnej stránky, nezabezpečujú pravidelné dopĺňovanie knižničného fondu, čím vlastne **porušujú Zákon o knižniciach** č. 183/2000 (najmä § 12).

MDT: 027.52

NÁZOV: Štatistický prehľad o činnosti verejných
knižníc v okresoch Banská Bystrica
a Brezno za rok 2009

SPRACOVALA: Ľuboslava Hudecová

ZODPOVEDNÝ REDAKTOR: Mgr. Peter Klinec

VYDAVATEĽ: Verejná knižnica Mikuláša Kováča
v Banskej Bystrici

POČET STRÁN: 32

NÁKLAD: 80 ex.